

Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken
van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG
cie.biza@tweedekamer.nl

Datum
8 november 2018
Contactpersoon
Karen van Brunschot
Onderwerp;
Rijksbegroting BZK

Bijlage(n)
Doorkiesnummer
06 - 41 18 29 60
Ons kenmerk
GGZN/FO/RIBW/knbt/224090 /2018

Geachte heer, mevrouw,

Op 12 november spreekt u met de minister van Binnenlandse Zaken over de begroting, onderdeel Wonen. De Federatie Opvang, RIBW Alliantie en GGZ Nederland willen uw aandacht vragen voor een aantal knelpunten.

Woningnood versterkt langdurig verblijf in instellingen en drijft zorgkosten op

Cliënten en patiënten verblijven nog steeds onnodig lang in dure voorzieningen als maatschappelijke opvang, beschermd wonen en ggz klinieken. Mensen stromen onvoldoende uit. De branches hebben daarom de verantwoordelijkheid genomen om te starten met het Actieprogramma Weer Thuis¹, samen met Aedes, het Leger des Heils en de VNG. Het Actieprogramma Weer Thuis leidt tot concrete afspraken tussen gemeenten, corporaties en zorgaanbieders om de uitstroom te realiseren of een impuls te geven. Het programma biedt echter geen afdoende oplossing voor de problemen op de woningmarkt. De impuls om versneld meer te bouwen moet vanuit de minister worden gegeven. Bij het ontbreken daarvan kan de woningnood onbeheersbaar worden. We zien dat al, als het gaat om vakantieparken en campings. Bij gebrek aan beschikbare woningen en ondermeer door huisuitzettingen, zoeken kwetsbare mensen hun toevlucht tot vakantieparken, waar zeer slechte omstandigheden kunnen ontstaan. Het Financieel Dagblad² berichtte op 5 november jl. dat tot 160.000 mensen dakloos kunnen raken indien deze parken gesaneerd worden.

Creatieve oplossingen nodig: noodwoningenplan

Het adagium van de VNG Commissie *Toekomst Beschermd Wonen*³ is 'Iedereen, ook mensen met een beperking of psychische aandoening, moet gewoon wonen in wijken en er moet sprake zijn van sociale inclusie'. Dat betekent volgens ons dat de Woonagenda en het onderdeel wonen in de begroting van BZK hier een substantiële bijdrage aan moeten leveren. Vanzelfsprekend zal dat moeten gebeuren in nauwe samenspraak met andere ministeries als VWS en SZW.

¹ Zie: <https://dkvvg750av2j6.cloudfront.net/m/0b501340671fbb92/original/Plan-van-Aanpak-actieprogramma-Weer-Thuis-2017-2018.pdf>

² Zie: https://fd.nl/ondernemen/1276580/sanering-van-verloederde-vakantieparken-dreigt-duizenden-mensen-dakloos-te-maken?utm_medium=social&utm_source=twitter&utm_campaign=SHR_ARTT_20181105&utm_content=

³ Zie: <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/beschermd-wonen/publicaties/van-beschermd-wonen-naar-een-beschermd-thuis-rapport-cie-dannenber>

We zien ook dat er meer creativiteit nodig is om de problemen op te lossen. Te denken valt aan het voorstel van kamerlid Ronnes voor het realiseren van noodwoningen die snel beschikbaar kunnen komen, voldoen aan de wooneisen (vooral éénpersoons wooneenheden) en betaalbaar zijn.

- Is de minister bereid op zeer korte termijn in te zetten op het realiseren van tijdelijke woningen⁴ om de geschetste problemen op te lossen? Wat vindt de minister van het voorstel van Kamerlid Ronnes?

Intermediaire verhuur

De grote schaal waarop intermediaire verhuur plaatsvindt door zorgaanbieders illustreert dat een overgangperiode voor cliënten noodzakelijk is bij uitstroom. Hierbij worden woningen gehuurd door de instelling en in gebruik gegeven aan betrokken cliënt⁵. Voor de intermediaire verhuurders (zorgaanbieders) betekent dit dat zij te maken krijgen met een sterke verhoging van de administratieve lasten omdat zij moeten voldoen aan alle accountantseisen die voor woningcorporaties gelden. Alleen al in Amsterdam laat een inventarisatie over 2017 zien dat de aanbieders daar 10 fulltime medewerkers voor in hebben gezet. Dat gaat bij benadering om €600.000, - middelen uit de Wmo. Deze kosten, alsmede de risico's van wanbetaling en leegstand, komen ten laste van de zorg.

- Wat gaat de minister doen om administratieve lasten bij intermediaire verhuur voor zorgdoeleinden te verminderen?

Integrale aanpak nodig op wonen, schulden en leefbaarheid

Tenslotte is een integrale aanpak van groot belang. Een woning alleen is niet voldoende voor psychisch kwetsbare mensen. Randvoorwaarden zoals goede begeleiding gedurende een ruime periode, schuldhulp, dagbesteding/werk en zorg, moeten geregeld zijn, wil iemand kans van slagen hebben na uitstroom uit een instelling. Begeleiding, die de gemeente moet bekostigen wordt vaak te kort, of niet intensief genoeg ingezet, waardoor terugval plaatsvindt. Investerings in leefbaarheid van wijken zijn noodzakelijk om overlast te voorkomen.

Binnen het Actieprogramma Weer Thuis is de integrale aanpak een onderwerp dat steeds opnieuw op bestuurlijke tafels gelegd wordt. Het vergt samenwerking tussen gemeenten, corporaties en instellingen. Het betekent ook dat het aanbod soms anders moet zijn dan men standaard hanteert. Of dat men drempels wegneemt, zoals schulden die belemmeren dat men in aanmerking voor een woning komt. Graag zouden we deze belemmeringen structureel weggenomen zien.

De reguliere/gemeentelijke schuldhulp is niet altijd goed toegerust om mensen in multiprobleem situaties goed te ondersteunen. Binnen het Actieprogramma Weer Thuis zal volgend jaar gestart worden met pilots voor Budgetcoaches in een paar gemeenten. Dit is echter maar een klein initiatief. Het is van groot belang dat de gemeentelijke schuldhulp drempels wegneemt voor de meest kwetsbare doelgroepen, zoals opvang- en beschermd wonen en ggz cliënten.

- Wil de minister onderzoeken of het mogelijk is drempels voor toegang tot sociale huurwoningen op te heffen voor huurders die eerder huurschulden hadden?
- Hoe gaat de minister in samenspraak met collega van SZW en VWS een integraal aanbod aan randvoorwaarden (begeleiding, schuldhulp) voor kwetsbare groepen mogelijk maken?
- Welke concrete initiatieven gaat de minister nemen om gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van leefbare en inclusieve wijken en hoe gaat zij toezien op deze realisatie?

⁴ Tijdelijke woningen zijn in principe volwaardige wooneenheden die 10-20 jaar kunnen staan.

⁵ Zie: <https://hvoquerido.nl/10-werkafspraken-in-2-minuten/>

Steun voor stellingname VNG

Graag sluiten we hier ook aan bij signalen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. VNG publiceerde reeds een Position Paper ten behoeve van de begrotingsbehandeling BZK. Hierin wordt een zestal punten benoemd waarvan we er drie naar voren willen halen.⁶

1. **Interbestuurlijk programma (IBP)** Het IBP moet meer aandacht geven aan woningbouwopgave
2. **Betaalbaarheid midden huur:** Huurders in het middensegment besteden 40-50% van hun inkomen aan huur en dat is te veel. Arme huurders betalen circa 50% van hun inkomen aan huisvestingslasten.⁷
3. **Wonen en Zorg:** Door een tekort aan sociale huurwoningen ontstaat er "concurrentie" tussen de meest urgente groepen.

Interbestuurlijk programma (IBP)

De VNG geeft aan, dat de verbinding die in het IBP wordt gezocht tussen zorg, schuldenaanpak en woningen van groot belang is. Er zijn niet alleen meer woningen nodig van goede kwaliteit, maar ook passend bij de financiële mogelijkheden en wensen van bewoners. Er moet aandacht zijn voor betaalbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid. Vanuit de IBP gedachte vraagt VNG meer aandacht voor thema's als voldoende sociale woningen, wonen en zorg, maar ook voor leefbaarheid in steden en de sociale aspecten in buurten.

De Federatie Opvang, RIBW Alliantie en GGZ Nederland onderschrijven dit, zoals u hierboven hebt kunnen lezen. We vragen ons daarbij het volgende af:

- Is de minister bereid de huidige Woonopgave /Woonagenda te voorzien van specifieke maatregelen die vooral voor de meest kwetsbare potentiële huurders tot oplossingen leiden en wil ze hierbij nadrukkelijk het voortouw nemen?
- Hoe gaat de minister gemeenten beter toerusten om leefbare wijken gestalte te geven, waarin sociale cohesie wordt bevorderd en daarmee de kans van slagen voor kwetsbare bewoners toeneemt?

Betaalbaarheid (midden)huur is problematisch

De betaalbaarheid van huurwoningen is zeer problematisch. De VNG wil dat gemeenten kunnen optreden tegen excessen in huur. We steunen die vraag. Het kan hierbij onder meer gaan om verhuur van (vakantie-)woningen of kamers. Het gebrek aan woonruimte leidt vaak tot excessen. Huisjesmelkers weten juist kwetsbare huurders te vinden en te benadelen. Dit probleem zal ook binnen de afspraken rondom goed verhuurderschap een belangrijk thema moeten vormen.

- Is de minister bereid de gemeenten toe te rusten om te kunnen ingrijpen en toe te zien dat dit ook daadwerkelijk gebeurt?

Wonen en Zorg

Uit de Lokale Monitor Wonen blijkt dat het aantal sociale huurwoningen is gedaald.⁸ Ook zijn de huurprijzen de afgelopen jaren fors gestegen. Gemeenten signaleren een enorm tekort aan betaalbare sociale huurwoningen, ook voor mensen waarvoor wonen en zorg gecombineerd moet worden.

⁶ Bovenstaande punten staan in VNG Position Paper "Opmerkingen VNG op het onderdeel Wonen en Ruimte van de Begroting van Binnenlandse Zaken", oktober 2018)

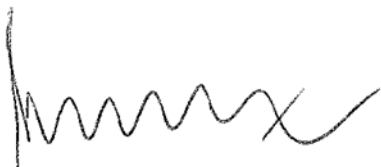
⁷ Zie: <http://www.opvang.nl/site/item/arme-nederlanders-betalen-steeds-groter-deel-inkomen-aan-huisvesting>

⁸ In de grote gemeenten (meer dan 300.000 inwoners) is het percentage van de voorraad in de sociale huursector afgenomen van 42% (2012) naar 39% (2017) gedaald (waarstaatjegemeente.nl)

Door een toename van urgente groepen enerzijds en een tekort aan sociale woningen anderzijds, ontstaat er concurrentie op de woningmarkt tussen de meest kwetsbare groepen. Dit probleem wordt ook al geruime tijd benadrukt vanuit onze branches.

- Hoe kan de minister zorgdragen voor een grotere inspanning om meer sociale huurwoningen te realiseren en daarmee de schaarste-problemen af te laten nemen?

Met vriendelijke groet,

A.P.B.M. van Tuijn
voorzitter RIBW Alliantie

drs. J.P. Laurier
voorzitter Federatie Opvang

mevrouw drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
directeur GGZ Nederland